

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА

NO.9 (3081)

ЧАЦВЕР, 6 сакавіка, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Дыялог на родных мовах
Перакладчыца Таццяна Кабржыцкая ўганаравана ордэнам княгіні Вольгі **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Паўлінка — жонка Труфальдзіна?
Паэт Леанід Дранько-Майсюк прыўнёс у п'есу італьянскага аўтара беларускі гумар **Стар. 4**

Пясняр і тэатр

У Музеі тэатра, музыкі і кіно Літвы працуе выстава з фондаў Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы.

Выстава знаёміць наведвальнікаў з багатымі музейнымі калекцыямі аднаго са старэйшых літаратурных музеяў Беларусі. Яна прысвечана 95-годдзю першай пастаноўкі п'есы Янкі Купалы “Паўлінка”, якая адбылася 27 студзеня 1913 года ў Вільні. Правадзеныя выставы з фондаў музея народнага паэта ў Музеі тэатра, музыкі і кіно невыпадковае, паколькі з Вільняй былі цесна звязаны жыццё і творчасць паэта.

Выстава “Янка Купала і тэатр” — літаратурна-дакументальная, мастацкая. Яе экспанаты раскрываюць ролю Янкі Купалы ў станаўленні і развіцці беларускага тэатральнага і музычнага мастацтва, расказваюць аб сувязях і сяброўстве паэта з дзеячамі літоўскай культуры, аб увекавечанні памяці паэта ў Беларусі і Літве.

Літаратурна-дакументальная частка выставы ўключае рукапісы, друкаваныя выданні п'ес Янкі Купалы, у тым ліку і яго прыжыццёвыя творы, выпушчаныя ў Вільні, фатаграфіі сцэн са спектакляў, афішы, праграмы, запрашэнні. Широка прадстаўлены юбілейныя і памятныя выданні твораў Янкі Купалы, таксама і на літоўскай мове, сувенірныя прадукцыя музея.

Упершыню менавіта на выставе ў Вільнюсе паказана вялікая калекцыя эскізаў сцэнічных касцюмаў і дэкарацый да паставак п'ес Янкі Купалы “Паўлінка”, “Раскіданае гняздо”, “Адвечная песня” ў тэатрах Беларусі і за мяжой.

Малыя дзеці — вялікая радасць

Сто тысяч і больш

Упершыню за апошнія пятнаццаць гадоў колькасць нованароджаных у Беларусі перавысіла 100-тысячную адзнаку

Ганна Бандаровіч

У Беларусі летась з'явілася на свет 965 двайнятаў, 20 трайнятаў і адна чацвярня (“квартэт” немаўлят нарадзіўся ў Мінску). Гэта абсалютны рэкорд за апошнія два дзесяцігоддзі. У 2006 годзе ў краіне нарадзіліся 830 двайнятаў, 12 трайнятаў і адна чацвярня (у сям'і жыхароў Жлобіна). Дарэчы, першы беларускі феномен нараджэння адразу чацвёрых немаўлят быў у 2004 годзе: “квартэтам” хлопчыкаў папоўнілася сям'я мінчан.

Нараджэнне чацвярні — вельмі рэдкае з'ява, прычым не толькі для Беларусі. Па формуле амерыканскага вучонага Хелена, адна чацвярня прыходзіцца на 729 тысяч родаў. Па меркаванні галоўнага акушэра-гінеколага Міністэрства аховы здароўя Беларусі Святланы Шылавай, павелічэнне колькасці шматплодных родаў у краіне абумоўлена як генетычнымі фактарамі, так і прымяненнем новых сучасных метадаў, у прыватнасці, экстракарпаральнага апладнення — колькасць “дзяцей з прабіркамі” з года ў год узрастае. А вось якую статыстыку нам

прывялі ў Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны: у 2005 годзе ў Беларусі з'явіліся пятнаццаць трайнятаў, у 2004-м — шэсць, у 2003-м — адна тройня, у 2002-м — пяць, у 2001-м — шэсць, у 2000-м — пяць, у 1999 годзе — шэсць. Між іншым, летась у краіне нарадзілася 103 тысячы 425 дзяцей — на 6,7 тысячы больш у параўнанні з 2006 годам. Летась таксама ўпершыню за апошнія 15 гадоў колькасць нованароджаных перавысіла 100-тысячны рубж. А ўвогуле становячая дынаміка нараджальнасці адзначаецца ў Беларусі з 2003 года.

ВЕСТКИ

Вобраз роднага дома

Ірына Цімохіна

Праект міжнароднай праграмы “Супрацоўніцтва дзеля рэабілітацыі” рэалізаваны ў Чачэрску.

У мясцовым гісторыка-этнаграфічным музеі зроблена экспазіцыя “Рэха Чарнобыля”, якая распавядае пра трагічныя наступствы катастрофы на ЧАЭС для раёна і яго жыхароў. Цэнтральным экспанатам стаў вобраз пакінутага дома. Але гэта не разбуранае збудаванне з пустымі вокнамі. Аўтары экспазіцыі паспрабавалі адлюстраваць той цёплы, утульны і родны вобраз дома, які назаўсёды застаўся ў памяці жыхароў “згубленых вёсак”. Сцены дома ўпрыгожваюць малюнкi-выцінанкі, што надае своеасаблівы каларыт успрымання вобраза. Акружаюць яго работы мясцовых мастакоў, якія паказваюць рэалістычныя пейзажы пакінутых вёсак Чачэрскага раёна.

Удзельнікі праекта стварылі і перадалі ў шаснаццаць сельскіх бібліятэк інфармацыйна-гістарычны зборнік “Адселеныя, але не забытыя”. Сама экспазіцыя, куды ўваходзяць іконы, прадметы побыту і этнаграфіі, паказана ў сямі вёсках. Большая частка экспанатаў сабрана падчас выязных экспедыцый у адселеныя вёскі. Мэта міжнароднай чарнобыльскай праграмы “Супрацоўніцтва дзеля рэабілітацыі” — аднаўленне, рэабілітацыя і ўстойлівае развіццё раёнаў Беларусі, якія найбольш пацярпелі ад аварыі. Пры гэтым акцэнт робіцца на актыўны ўдзел у мерапрыемствах мясцовых жыхароў.

Віртуальная экспазіцыя

Праект “Класік беларускай літаратуры Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч” прадстаўлены на сайце “Архівы Беларусі”

Васіль Харытонаў

Праект прымеркаваны да 200-годдзя з дня нараджэння паэта, драматурга і тэатральнага дзеяча. А яго мэта, як расказала старэйшы навуковы супрацоўнік Беларускага навукова-даследчага цэнтра электроннай дакументацыі Дзяяна Глазоўская, адзначыць вялікі ўклад Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча ў развіццё беларускай літаратуры, станаў-

ленне прафесійнага нацыянальнага тэатра, яшчэ раз нагадаць аб творчым і жыццёвым шляху пісьменніка. Стварэнне падобнай выставы матэрыялаў будзе таксама спрыяць пашырэнню ведаў па беларускай літаратуры і гісторыі XIX стагоддзя.

У праекце на сайце размешчана каля 140 розных дакументаў. Тут чытач можа атрымаць даведчаную інфармацыю аб асобе, творчасці Дуніна-Марцінкевіча, пазнаёміцца з рэдкімі архіўны-

мі дакументамі, звесткамі аб яго творах, фатаграфіямі. У віртуальную экспазіцыю ўвайшлі таксама ўспаміны сучаснікаў драматурга. Праект уключае і матэрыялы аб першых выданнях твораў Дуніна-Марцінкевіча. Прычым кожнае з іх прэзентавана малюнкам вокладкі, анатацыяй і цытатамі. Усяго прадстаўлена 15 выданняў, у ліку якіх 8 зборнікаў вершаваных твораў, тры п'есы, кнігі з перакладамі. На жаль, шмат дакументаў пра Дуніна-Марцінкевіча,

а таксама аўтографы твораў пісьменніка не дайшлі да нашых дзён, частка з іх знікла падчас Вялікай Айчыннай вайны.

Разам з цэнтрам электроннай дакументацыі гэтую віртуальную выставу рыхтавалі Нацыянальны гістарычны архіў, Беларускі дзяржаўны архіў кінафотадакументаў, Беларускі дзяржаўны ар-

хіў-музей літаратуры і мастацтва і іншыя пры ўдзеле дэпартаменту па архівах і справаходстве Міністэрства юстыцыі Беларусі.

Выстава будзе працаваць па прыняцце ўжо створанага віртуальнага праекта “Класікі сусветнай літаратуры Янка Купала і Якуб Колас. Да 125-годдзя з дня нараджэння”.

Сувязі з Памор'ем

Іван Мірскі

У бібліятэцы Гданьскага ўніверсітэта ўрачыста адкрылася фотаўстава, прысвечаная 15-годдзю дзейнасці Генеральнага консульства Беларусі ў Гданьску.

Экспазіцыя падзелена на тры тэматычныя групы: гісторыя беларуска-польскіх адносін, дзейнасць консульства, сучасная Беларусь у фотааб'ектыве. Дадаткова на выставе прадстаўлены кнігі і друкаваныя матэрыялы пра Беларусь з фондаў універсітэцкай бібліятэкі.

Генеральны консул Беларусі ў Гданьску Руслан Есін падкрэсліў, што на працягу 15 гадоў былі падпісаны пагадненні аб супрацоўніцтве паміж Магілёўскай вобласцю і Куяўска-Паморскім ваяводствам, Гомельскай вобласцю і Любускім ваяводствам, усталюваны партнёрскія адносіны паміж гарадамі Ліда і Кашалін, Баранавічы і Гдыня, Мазыр і Хойніцы. Генеральнае консульства разам з беларускай дыяспарай Памор'я пры падтрымцы мясцовых уладаў ладзіла выставы Марка Шагала і народнага мастака Беларусі Васіля Шаранговіча, адкрыццё памятнага знака Янку Купалу ў Гданьску.

А рэктар Гданьскага ўніверсітэта Анджэй Цэйнова адзначыў, што з 1990 года гэтая навучальная ўстанова актыўна супрацоўнічае з Гродзенскім дзяржаўным ўніверсітэтам імя Янкі Купалы. Адкрыццё ж выставы, якая мае красамоўную назву «Беларусь — Польшча: 15 гадоў бліжэй», у бібліятэцы ўніверсітэта пашырыць веды выкладчыкаў і студэнтаў пра Беларусь.

АЛЕКСАНДР РУЖАНКА

На выставе твораў народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамялёва

Фарбы спадзяванняў

У мінскім Нацыянальным мастацкім музеі падзеяй стала выстава жывапісу і графікі народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамялёва

Вольга Кірэйчык

На выставе, якая прымеркавана 85-годдзю аўтара, прадстаўлена каля 120 жывапісных палотнаў і малюнкаў мастака. Ёсць, напрыклад, першыя самастойныя работы: канца 50-х — пачатку 60-х гадоў. Прыцягвае ўвагу дыпломная работа «Вяселле». «Дэкларацыя каштоўнасцяў мастака ў жыцці» назвала мастацтвазнаўца Таццяна Бембель работу «Мая сям'я» (1987 год).

Адметная рыса выставы — тое, што большасць прадстаўленых работ узяты з асабістай калекцыі мастака, у музеі яны выстаўляюцца ўпершыню.

Як адзначыў заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, аўтар кнігі «Леанід Шчамялёў. Фарбы і рытмы часу» Барыс Крэпак, шмат работ, якія «рабілі Шчамялёва мастаком», на выставе няма: сам аўтар палічыў, што іх ужо ўсе ведаюць і не варта ў чарговы раз паказваць. Амаль трэць работ

— карціны 2006-2007 гадоў. Сярод іх — партрэт Юрыя Марухіна, вядомага кінааператара, які рана пайшоў з жыцця, а таксама любімыя Шчамялёвым лірычныя і эпічныя пейзажы роднай Беларусі.

Барыс Крэпак лічыць, што Леанід Шчамялёў — унікальны мастак па сваіх поглядах на свет. Ён не толькі бачыць, але і разважае з нагоды таго, што бачыць. Нават у малюнках трагічнай тэматыкі ў яго ёсць святло і надзея.

Дыялог на родных мовах

Перакладчыца Таццяна Кабржыцкая ўганаравана ўкраінскім ордэнам княгіні Вольгі

Адам Мальдзіс

Па рашэнні ЮНЕСКА штогод адзначаецца Дзень роднай мовы. Нядаўна ў мінскім Палацы мастацтваў прысутных віншаваў са святам старшыня Нацыянальнай камісіі па справах ЮНЕСКА Уладзімір Шчасны. Ён жа зачытаў прывітанне кіраўніка гэтай аўтарытэтай міжнароднай арганізацыі Каіціра Мацууры, дзе гаварылася пра важнасць развіцця родных моваў для мірнага суіснавання краін і народаў, захавання і памнажэння культурнай разнастайнасці.

А далей свята набыло міжнацыянальны ўкраінска-беларускі характар. Пасол Украіны ў Беларусі Ігар Лыхавы прэзентаваў беларуска-ўкраінскі слоўнік, які складзены Рыгорам Піўтаракам і Аляксандрам Скапенкам і выдадзены ў Кіеве тиражом пяць тысяч экзэмпляраў. Прамоўца паведаміў і другую вестку: указам Прэзідэнта Украіны дацэнт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта пісьменніца і перакладчыца Таццяна Кабржыцкая (дарэчы, лаўрэат

Пісьменнік Вячаслаў Рагойша (у цэнтры) і Таццяна Кабржыцкая сталі лаўрэатамі літаратурнай прэміі імя Івана Франка ў 2000-м годзе

Міжнароднай літаратурнай прэміі імя Івана Франка) узнагароджана ордэнам княгіні Вольгі.

— Для мяне сёння — падвойнае свята, — сказала Таццяна Кабржыцкая, — бо ўкраінская і беларуская мовы — абедзве родныя. Сама я ўкраінка, нарадзілася і вырасла ў Львове. Але, выйшаўшы

замуж за беларускага пісьменніка Вячаслава Рагойшу, пераехаўшы ў Мінск, палічыла сваім абавязкам добра авалодаць і беларускай мовай. Я выкладаю на ўкраінскім аддзяленні Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Спадзяюся, што ў маіх студэнтаў таксама будуць дзве родныя мовы, што яны

стануць выконваць завет Тараса Шаўчэнкі: і чужое вывучайце, і сваё не забывайце.

Як і Таццяна Кабржыцкая, украінскай і беларускай мовамі аднолькава добра валодае Рыгор Піўтарак. Буйны вучоны, член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Украіны, аспірантуру праходзіў у Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа тагачаснай АН БССР. Пазней стаў выкладаць беларускую мову ў Кіеўскім ўніверсітэце, напісаў і выдаў для сваіх студэнтаў падручнік. Узначаліў Украінскую асацыяцыю беларусістаў. І вось цяпер — «цагляна» беларуска-ўкраінскага слоўніка.

Украінская і беларуская мовы аднолькава родныя і для перакладчыка Валерыя Стралко. На пасяджэнні ён прачытаў паўкраінску пачатак паэмы Якуба Коласа «Новая зямля». Прэзентацыя яе перакладу ўжо адбылася і ў Мінску, і ў Кіеве.

Пра тое, што абедзве краіны лучыць таксама Палессе, прыгадалі на свяце выканаўцы народных песень.

Дом надзеі

Кацярына Немагай

У Гомелі з'явіўся пункт псіхалагічнай і сацыяльнай адаптацыі бежанцаў.

Гэта — сапраўдны дом для тых, хто трапіў у складаныя жыццёвыя абставіны. Утульныя пакоі. І добразычлівыя людзі вакол — супрацоўнікі Гомельскага гарадскога цэнтра сацыяльнага абслугоўвання сям'і і дзяцей. Яны гатовы аказаць любую дапамогу, нават псіхалагічную. Дарэчы, менавіта ў гэтым асноўнае адрозненне новага пункта ад тых, што ўжо дзейнічаюць у Віцебску, Брэсце і Мінску, у Нацыянальным аэрапорце «Мінск».

— У нашым пункце чалавек атрымае не толькі дах і ложка, але і прафесійную дапамогу, — гаворыць дырэктар Цэнтра Маргарыта Хадзічэнка. — З ім будуць працаваць юрысты, сацыяльныя педагогі, псіхологі. Першымі жыхарамі стануць выхадцы з Азербайджана, Грузіі і Афганістана. Пастаяльцы ў нас няпростыя: адны беглі ад войнаў, іншыя — ад згвалтавання, рабства, стыхійных бедстваў... Наша задача — дапамагчы людзям адаптавацца ў новых умовах.

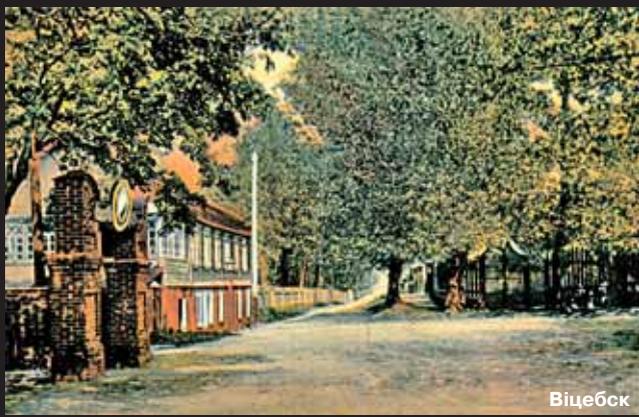
Дарэчы

На 1 лютага 2008 года ў Беларусі прызнаны бежанцамі 800 чалавек з 13 краін свету. Цяпер у рэспубліцы знаходзіцца 447 бежанцаў, 23 з іх атрымалі беларускае грамадзянства. Бежанцы ў асноўным працываюць у Мінску, Мінскай і Гомельскай абласцях. Большасць з зарэгістраваных асоб, якія шукаюць прытулку, — з Афганістана, Грузіі, Ірака, Эфіопіі, а таксама з Таджыкістана, Ірана, Пакістана, Конга, Шры-Ланкі і Самалі.

Усе паслугі цэнтра — бясплатныя, толькі прыбіраць і гатаваць ежу жыхары павінны самі. У вольны час можна наведаць спартыўную залу. Ёсць у доме пакой для дзяцей, на дварэ — дзіцячая пляцоўка.

— Людзі павінны ведаць, што тут у іх пачынаецца іншае жыццё, — упэўнена Маргарыта Хадзічэнка, — без болю і жахаў, з надзеяй.

Дарэчы, Гомельскі цэнтр сацыяльнага абслугоўвання і раней працаваў з бежанцамі. Шмат чалавечых гісторый давялося выслухаць супрацоўнікам, шмат лёсаў паспрабаваць «выправіць». Спецыялісты дапамагаюць людзям уладкоўвацца на работу, ладзяць адукацыйныя курсы. І з кожным, хто звяртаецца ў цэнтр, працуюць псіхологі. Таму менавіта ў Гомелі і быў пабудаваны новы пункт часовага размяшчэння, псіхалагічнай і сацыяльнай адаптацыі бежанцаў. Гэта міжнародны праект з удзелам Еўрасаюза і ААН.

Віцебск

Віцебск. Замкавая вуліца

Штотраза, збіраючыся ў Віцебск, узгадваю свайго знаёмага мастака Пятра Явіча. Ведаю, што ў яго была даўняя мара — пакінуць роднаму гораду напісанья на працягу многіх дзесяцігоддзяў палотнішчы. Віцебск — сапраўды горад мастакоў і паэтаў...

Знічкі Явічыны

Алесь Карлюкевіч

Пётр Максавіч Явіч, чые творы знаходзяцца не толькі ў музеях і галерэях Беларусі, а яшчэ і ў Трацякоўскай галерэі, — вучань, адзін з апошніх вучняў Юдэля Пэна, легендарнага віцебскага жывапісца, які заснаваў у горадзе на Дзвіне адмысловую мастацкую школу. Працавала прыватная школа-майстэрня Пэна ў 1898-1918 гадах. Звычайна мастак набіраў ад 10 да 25 дзетак. У праграму заняткаў уваходзілі маляванне з натуры, маляванне геаметрычных прадметаў, арнаменту і гіпсавых фігур, работа на пленэры. У 1907 і 1914 гадах адбыліся выставы прац Ю.Пэна і яго вучняў. У школе займаліся Заір Азгур, Марк Шагал, Саламон Юдовін, Якаў Мінін... Вучні майстра, без якога нельга ўявіць гісторыю беларускага мастацтва, разышліся па ўсім свеце. І сярод іх першай зоркай, канешне ж, — вядомы ўсяму свету Марк Шагал. Многія віцебскія адрасы канца дзевятнацатага — пачатку дваццатага стагоддзя звязаны з імем гэтай слаўтасці. А многія работы Шагала — партрэт Віцебска, няхай сабе і са сваімі прыдумкамі, фантазіямі, усё ж такі партрэт горада, які мы адкрываем і на старых паштоўках. Вядомы нам па іх выявах Віцебск — гэта і Віцебск цэлага сузор'я мастакоў, якія авалодвалі азамі майстэрства ў мясцовым мастацкім вучылішчы. У розныя гады яно называлася па-рознаму. Прыкладам, скульптар Заір Азгур паспеў павучыцца і ў Віцебскім мастацка-праектным інстытуце, і ў Віцебскім мастацкім тэхнікуме. А вы-

Віцебск. Духавы аркестр. 1909 г.

кладаў тады, у 1920-я, скульптуру ураджэнца Санкт-Пецярбурга Міхаіл Аркадзевіч Керзін. Пазней ён пакіне Віцебск, вернецца ўжо ў Ленінград. Але беларускі горад надоўга застаецца ў памяці Керзіна. Як і мастак пакіне ў Віцебску немала сваіх слядоў. Дарэчы, і званне заслужанага дзеяча мастацтваў Керзіну прысвоіць у Беларусі.

Віцебск мастацкі — гэта і лёсы жывапісцаў, графікаў, скульптараў, майстроў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, сцэнографу Монаса Манасзона, Мікалая Міхалапа (гэта ён стварыў у Віцебскім тэхнікуме керамічнае аддзяленне ў 1925 годзе), Аляксандра Мазалёва, Залмана Марынгофа, Міхаіла Навумава,

Віктара Лук'янава, Міхаіла Міхайлава, Валерыя Лябедзькі, Уладзіміра Напрэенкі, Наталлі Лісоўскай, Валерыя Магучага, Аляксандра Мядзвецкага, Віктара Міхайлоўскага, Яўгена Нікалаева, Альберта Някрасава, Васіля Несцяранкі, Мікалая Обрава, Аляксандра Падалінскага... Безліч імёнаў! Школа магутнага гарту! Не, нават некалькі школ! Пакаленні і пакаленні творцаў, якія прыйшлі ў вялікае мастацтва, пачынаючы з канца XIX стагоддзя, прыйшлі ў першай палове XX стагоддзя, прыйшлі ў 1950-1980-я гады. Па-рознаму склаўся лёс кожнага з гэтых рупліўцаў на ніве мастацтва. Але кожны, літаральна кожны са згаданых асоб

трымаў ў полі зроку, у сваім мастацкім светапоглядзе Віцебск. Малюючы сваіх "Плытагонаў", відавочна, думаў пра горад свайго творчага сталення і народны мастак Беларусі Валянцін Волкаў. Ён выкладаў у Віцебску ў 1920-я... У 1925-1930 гадах вучыўся ў мастацкім тэхнікуме яго сын, слаўты кніжны графік Анатоль Волкаў. Калі сустракаюся з Сяргеем Анатольевічам Волкавым — сынам і унукам вядомых майстроў, і ў нас часам заходзіць размова пра Віцебск, яго адметнасць у гісторыі выяўленчага мастацтва Беларусі.

— Нездарма ж і цяпер яшчэ пішуць мастацтвазнаўцы, аглядаючы творчую спадчыну Волкавых, пішуць пра Віцебск, — расказвае заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі Сяргей Анатольевіч Волкаў. — Вось, калі ласка, цытую з артыкула Наталлі Жоглы: "Нямала графічных работ зрабіў і сын Валянціна Віктаравіча, Анатоль Волкаў. Ён супрацоўнічаў з часопісам "Вожык", вядомы як цікавы плакатыст, ілюстратар. У экспазіцыі можна

Віцебск

Віцебск. Губернатарскі бульвар. Пачатак XX ст.

пазнаёміцца з яго выдатнымі партрэтамі дзяцей. Малючкі дакладныя, востра схоплены патрэтныя рысы. Моцная школа малявання — спадчына бацькі і вынік навучання ў Віцебскім мастацкім тэхнікуме, ля вытокаў якога стаяў разам з М. Керзіным і В. Волкаў.

А я дадаю ў нашу размову і тое, што старажытны горад хвалюе і самога Сяргея Волкава як графіка, кніжнага ілюстратара. Мастак пагаджаецца з такой высловай.

У Віцебску ў другой палове 1920-х гадоў працаваў цікавы графік Зіновій Гарбавец. Выкладаў у мастацкім вучылішчы і педагагічным тэхнікуме. Стварыў цыкл гравюр на дрэве, прысвечаных гораду. Вядомыя архітэктурныя пейзажы Зіновія Гарбаўца "Віцебск" і "Вадакачка ў Віцебску", партрэт віцебскага мастацтвазнаўца І. Фурмана. У 1927 годзе пабачыла свет і кніга З. Гарбаўца "Траворы на дрэве".

Калі ўжо зайшла размова пра 1920-я гады, то згаданы Марк Шагал, які пасля вядомых кастрычніцкіх падзей знаходзіўся пад уплывам рэвалюцыйных перакананняў, ства-

рыў мастацкую школу "новага рэвалюцыйнага ўзору". Яна дзейнічала ў 1919-1923 гады. Існаваў некаторы час пры школе і музей сучаснага мастацтва. Фонд налічваў болей як 120 твораў авангардысцкага характару — работы Д. Бурлюка, П.Канчалюскага, М. Ларыёнава, Н.Альтмана і іншых майстроў "новай генерацыі". Права на эксперымент, пошукі новага Віцебск адстойваў ва ўсе часы. У 1920-1923 гады дзейнічала арганізацыя "Сцвярджалінікі новага мастацтва". Пройдуць дзесяцігоддзі — і ў Віцебску 1980-1990-х свае новыя праекты будзе рэалізоўваць арыгінальны мастак Аляксандр Дасужаў.

Развітваючыся з Віцебскам мастацкім, я думаю пра тое, што выдатным праектам узнёўлення гістарычнай памяці мог бы стаць альбом старых паштовак, дзе поруч з выявамі фатаграфічнага кшталту былі б паказаны мастакоўскія ўражанні пра Віцебск пачатку — першай паловы 20 стагоддзя. Чаму б і не?..

Паўлінка — жонка Труфальдзіна?

Каб весялей было смяцца разам з Карла Гальдоні, паэт Леанід Дранько-Майсюк прыўнёс у п'есу італьянскага аўтара беларускі гумар

Іван Ждановіч

Паэт Леанід Дранько-Майсюк лічыць беларусаў нацыяй весялосці. А ў галоўным героі спектакля “Слуга двух гаспадароў”, які толькі абжываецца на сцэне Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, знаны гумарыст, аўтар шлягера “Полька беларуская” і ўвогуле, як сам жартаўліва прызнаўся, наглядзеў жаніха для Паўлінкі. Вясельны Труфальдзіна з п'есы Карла Гальдоні, несумненна, варты не толькі яе ўвагі: Сцяпану Крыніцкаму, яе сцэнічнаму бацьку, такі прайдоха, пэўна, спадабаўся б нават болей, чым пан Адольф Быкоўскі...

— Калі рэжысёр Аляксандр Нардштэрм ставіў у Купалаўскім Гальдоні, то прапанаваў мне напісаць да спектакля пару вясельных вершаў, і я з радасцю пагадзіўся, — згадвае Леанід. — На мой погляд, Труфальдзіна ўжо стаў нейкім агульнаеўрапейскім нацыянальным героем. І калі б зняць межы паміж краіннымі ды эпохамі, то я проста ўпэўнены: ён быў бы мужам нашай гарэзлівай Паўлінкі. І

гэта была б самая ідэальная еўрапейская пара. Бо яны тоесныя па светаўспрыманні. Мужчынская прыгажосць Труфальдзіна і жаночая прыгажосць Паўлінкі ў роўнай ступені ахоўваюцца іх весялосцю.

Цяпер у спектаклі — эксцэнтрычным, балаганным, дынамічным! — гучаць песні на словы Дранько-Майсюка, створаныя кампазітарам Сяргеем Картэсам, які таксама тонка адчувае гумар. На сцэне бурліць жывая, ненадуманая весялосць, напоўненая талентам сталых артыстаў і неўтаймоўнай энергіяй маладых.

Якія ж серэнады, аднак, распявае гэты замежнік Труфальдзіна? Леанід Дранько-Майсюк сам лёгка пераўвасабляецца ў сцэнічнага героя і чытае:

*...Мой кліч такі: адпачываць!
І не пакутаваць — кахаць
Пад знакам прыгажосці.
Мы, італьянцы — спевакі,
Танцоры і жартаўнікі,
Бяздумнасці вяртаўнікі,
Мы — дзеці весялосці.*

Па словах аўтара, ён надта не паглыбляўся ў псіхалогію вобраза, а “ўзяў адкрыты матыў” п'есы

Спектакль “Слуга двух гаспадароў” пранізаны гумарам і каханнем

і лёгка і весела, быццам гуляючы, “стварыў гэтыя лёгкія ямбы”. Публіка задаволена спектаклем: нават дасведчаныя ў тэатральным штуркарстве людзі казалі Леаніду, што смяяліся на спектаклі як ніколі. Цяпер паэт, якому часта даво-

дзіцца выступаць перад публікай, ахвотна скарыстоўвае “труфальдзінаўскія вершы” ў сваім рэпертуары. А ці аддалі б мы нашу вясельную Паўлінку за іхняга жартаўніка Труфальдзіна – кожны хай вырашае сам.

Доўгае і цікавае жыццё старажытных фаліянтаў

Дзіяна Грышанова

Старадаўнія царкоўныя кнігі прадстаўлены на выставе ў Мазырскім краязнаўчым музеі.

У экспазіцыі можна ўбачыць рукапісныя і друкаваныя кнігі на стараславянскай мове, выдадзеныя ў XVII–XVIII стагоддзях. У іх ліку — рэдкія экзэмпляры рукапісных малітоўніка і ноннага зборніка Гасподніх і Багародзічных святаў.

Выстава прысвечана памяці выдатнага асветніка князя Канстанціна Астрожскага. Практычна

ўсе старадаўнія фаліянты, прадстаўленыя ў экспазіцыі, былі надрукаваны ў манастырскіх друкарнях Кіева і Пачаева, якія заснаваў сам Астрожскі. Старадаўнія кнігі прадстаўлены з фондаў царкоўна-археалагічнага кабінета Тураўскай епархіі. Шырокай аўдыторыі яны дэманструюцца ўпершыню. Раней гэтыя кнігі былі сабраны ў мясцовых цэрквах, а таксама хатніх бібліятэках. Чакаецца, што менавіта гэтыя рэдкія экспанаты складуць аснову будучага музея, які ў бліжэйшы час адкрыецца ў Тураўскім епархіяльным упраўленні.

Прыгожыя твары гарадоў і вёсак

Па выніках рэспубліканскага агляду-конкурсу за 2007 год Гомель прызнаны лепшым сярод абласных цэнтраў Беларусі.

Як высветлілася ў ходзе агляду-конкурсу, прыгажэй сталі выглядаць і іншыя населеныя пункты вобласці. Пры вызначэнні пераможцаў улічваліся развіццё інфраструктуры населеных пунктаў, іх мастацка-эстэтычнае афармленне і азеляненне. Усяго

Гомельскай вобласці прысуджана 5 з 15 прызавых месцаў. Самым добраўпарадкаваным горадам Беларусі з колькасцю насельніцтва звыш пяцідзiesiąці тысяч чалавек з'яўляецца Рэчыца. У ліку прызёраў сярод гарадоў з насельніцтвам да дзiesiąці тысяч чалавек — Ветка. А сярод сельскіх населеных пунктаў лепшымі сталі пасёлак Галоўчыцы Нараўлянскага і аграгарадок Людзевічы Жыткавіцкага раёнаў.

Тры перамогі выхаванцаў “Арэны”

Віялета Стасевіч

Міжнародны маладзёжны фестываль “Малады цырк Балты-2008”, які праходзіў у Рызе, стаў трыумфальным для выхаванцаў студыі цыркавога мастацтва “Арэна” з Мазыра.

Маладыя цыркачы па выніках конкурсных выступленняў заваявалі тры першыя месцы. Акрамя таго, мазырская студыя па рашэнні журы адзначана спецыяльным дыпломам як лепшы цыркавы калектыў фестывалю. Як расказала кіраўнік студыі Марыя Кавалёва, на самай верхняй прыступцы ў жанры эквілібрыстыкі ў сваёй узроставай групе за выкананне нумара “Гульня з хула-хупамі” апынулася Карына Прус. Яркая і запамінальнае шоу паказалі глядачам паветраныя гімнасты на рамянях — Мікіта Нагорнаў і Стас Плотнікаў. Лепшым сярод эквілібрыстаў ва ўзроставай групе ад 13 да 25 гадоў журы прызнала Сяргея Кавалёва.

Акрамя беларусаў, у фестывалі прынялі ўдзел 12 маладых цыркавых калектываў з Расіі, Эстоніі, Літвы, Швецыі, Даніі. Цяпер мазырскія артысты рыхтуюцца выступіць на міжнародным конкурсе-фестывалі, які пройдзе ў літоўскім Алітусе.

Студыя цыркавога мастацтва “Арэна” пад кіраўніцтвам прафесійных артыстаў цырка Марыі і Барыса Кавалёвых заснавана ў 2006 годзе. Цяпер яе выхаванцамі з'яўляюцца каля паўсотні маладых мазыран.

Добрае пачынанне

Вольга Крымава

Жыхары Віцебска набылі для гарадскога заапарка пару страусаў.

Сямейства паўднёваафрыканскіх птушак нядаўна з'явілася ў Віцебскім заапарку дзякуючы ахвяраванню гараджан. Нягледзячы на папулярнасць страусаў у беларускіх фермераў, у заапарку абласнога цэнтра ўбачыць гэтую птушку да апошняга часу было немагчыма. Сёлета, улічваючы просьбы маленькіх наведвальнікаў, дырэктары вырашыла набыць пару птушак. Птушаняты Марцін і Люсі нарадзіліся на адной з айчынных страусіных фермаў, таму іх акліматызацыя прайшла лёгка. Цяпер яны жывуць у крытым вальеры, а як пацяплее, іх пераселяць на свежае паветра.

У бліжэйшы час у Віцебскім заапарку плануецца таксама адкрыць вальер з пеўчымі птушкамі Беларусі. Усяго ў заапарку жывуць больш за трыста жывёл і птушак трыццаці відаў. А ўзімку тут знаходзяць прытулак дзiesiąткі птушак-мігрантаў, якія не змаглі паляцець на поўдзень.

Кінапраектары-рарытэты сталі экспанатамі ў віцебскім музеі кіно

Якім ён быў, сінематограф?

У Віцебску адкрыўся музей кіно

Адкрыццё музея было прымеркавана да 110-годдзя першага кінасеанса ў абласным цэнтры. У экспазіцыі, што размясцілася ў дзвюх залах Дома кіно, прадстаўлена гісторыя развіцця кінематографа ў рэгіёне. Адным з музейных рарытэтаў, у прыватнасці, з'яўляецца кінапраектар “Украіна”, які здольны і цяпер паказваць старыя фільмы на вузкай стужцы. Наведвальнікі могуць параўнаць, наколькі далёка пайшоў тэхнічны прагрэс, убачыўшы сучасныя прылады для дэманстрацыі фільмаў. У музеі ёсць таксама фільмасховішча. Упрыгожвае экспазіцыю старое фартэпіяна: мяркуецца, што

за ім некалі сядзеў тапёр. На вечары, які прайшоў пасля адкрыцця музея, работнікаў кінаіндустрыі вобласці павіншавала творчая група Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм”. Глядачы ўбачылі фрагменты новых фільмаў “Чаклун і Румба” і “Шчыт Айчыны”, знятых на кінастудыі.

Даведка ГР

Першы кінасеанс у Віцебску адбыўся 15 лютага 1898 года. Ён праходзіў у будынку гарадскога яхт-клуба. Тады глядачам былі прадстаўлены двуххвілінныя кінастужкі французскай вытворчасці “Іспанскі народны танец” і “Французская артылерыя на парадзе”.